

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

СИЛАБУС ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
циклу професійної підготовки (варіативна частина)

Практикум із психологічної роботи з сім'єю

Для підготовки фахівців
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності: 053 Психологія (4 курс)
за освітньо-професійної програмою:
Психологія

Житомир – 2019-2020

Силабус до вивчення дисципліни *«Практикум із психологічної роботи з сім'єю»* для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія складений для реалізації освітньо-професійної програми «Психологія».

РОЗРОБНИКИ:

кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної та практичної психології **Портницька Н.Ф.**

кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної та практичної психології **Савиченко О.М.**

Силабус затверджений на засіданні кафедри соціальної та практичної психології

“18” червня 2019 року, протокол №12.

Зав. кафедрою _____ доц. Н.Ф. Портницька

Схвалено методичною комісією соціально-психологічного факультету

“21” червня 2019 року, протокол №8.

Голова _____ доц. І.М. Тичина

Загальна інформація до курсу

Назва курсу	<i>Практикум із психологічної роботи з сім'єю</i>
Викладач (-і)	Портницька Наталія Федорівна , кандидат психологічних наук, доцент Савиченко Ольга Михайлівна , кандидат психологічних наук, доцент
Профайл викладача (-ів)	http://spf.zu.edu.ua/psihol_vkl_social.html
E-mail:	N_Portnytska@ua.fm savichenko@i.ua
Посилання на курс в CMS	Електронна бібліотека ЖДУ імені Івана Франка http://eprints.zu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації: Портницька Н.Ф. щопонеділка 13.30-14.30 (ауд.702) Савиченко О.М. щочетверга 16.30-17.30 (ауд. 702)

Анотація до курсу

Програму дисципліни «Практикум із психологічної роботи з сім'єю» складено відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою бакалавра зі спеціальності 053 „Психологія”. Вона покликана знайомити студентів із основними симптомами сімейних дисфункцій, методами, прийомами, техніками роботи з поширеними проблемами сімейних стосунків у системах «дитина-батьки», «подружжя», окремими підходами до надання психологічної допомоги та психологічного супроводу з проблем сімейних стосунків.

Предметом вивчення дисципліни є загальні теоретичні та методологічні підходи до пояснення причин та механізмів виникнення психологічні симптоми розвитку у дитячому віці, формування уміння здійснювати процесуальну діагностику у роботі з дітьми та подружжям. У рамках курсу здобувачі ознайомляться із поняттями «сімейний симптом», «симптом розвитку», «процесуальна діагностика», «розвивально-корекційна робота», «дитячо-батьківські стосунки», «подружні стосунки».

Вивчення теоретичного матеріалу супроводжується виконанням професійно-орієнтованих завдань (клієнтських запитів, що включають містять опис проблеми, що виникла у сімейних стосунках), спрямованих на аналіз причин та чинників виникнення симптомів у поведінці дитини чи подружжя, оволодіння емпіричним інструментарієм діагностики симптомів дитячо-батьківських та\або подружніх стосунків, принципів розробки програм корекційної роботи з дітьми або психологічного консультування подружжя. Принцип дослідження «моделювання практичних ситуацій» поєднується із можливістю використати власний досвід діагностичної роботи (отриманий під

час виробничих практик) дозволяють студентам не лише опрацювати теоретичний матеріал, відпрацювати діагностичні, але й проаналізувати ефективність різних прийомів, проаналізувати власні дослідницькі уміння. Окрім того, аналіз отриманих результатів сприятиме формуванню умінь здійснювати вивчення психологічних симптомів порушення сімейних стосунків, формулювання мети психодіагностичної та консультативної роботи з сім'єю, презентувати результати дослідження різним групам клієнтів. Розробляти заходи збереження психічного здоров'я клієнтів.

Вивчення курсу «Практикум із психологічною роботою з сім'єю» є результатом вивчення таких дисциплін

Мета та завдання курсу

Мета курсу: засвоєння базових знань з актуальних проблем розвитку у дитячому віці, набуття найпростіших навичок психологічної допомоги дітям та подружжю.

Завдання:

1. Ознайомити студентів з основними психологічними симптомами розвитку дитини як предметом психологічної роботи; психологічними симптомами подружніх стосунків та основними причинами їх виникнення.
2. Ознайомити з принципами процесуальної діагностики з дітьми різних вікових груп та подружніми парами.
3. Сприяти формуванню навичок розвивально-корекційної роботи з дітьми різних вікових груп.
4. Сприяти оволодінню навичками організації та проведення психологічної роботи з подружжям.

Структура курсу «Практикум із психологічної роботи з сім'єю» складається з таких змістових модулів:

1. Проблеми психологічної роботи з сім'єю.
2. Зміст та структура роботи з дитиною.
3. Психологічна допомога подружжю.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК9 Здатність працювати в команді.
- СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.
- СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
- СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК13. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Програмні результати навчання:

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань, ілюструвати прикладами.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефаківців.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР11. Скласти та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Формат курсу

Обсяг курсу: 90 годин (3 кредити ECTS), з них 14 год. лекцій, 24 год. практичних, 38 год. самостійної роботи. Курс вивчається у ІІІ семестрі.

Цикл професійної підготовки (дисципліни за вибором студента).

Формат курсу: змістові модулі як логічно об'єднані тематичні блоки, що включають лекції, практичні заняття, поточні тестування, контрольну роботу, консультації, спрямовані на формування програмних результатів. Практичні заняття включають елементи опитування, письмового тестування, бесіди та групового обговорення, виконання практичних завдань та професійно-орієнтованих завдань.

Протягом курсу студенти виконують 1 професійно-орієнтоване завдання, виконання якого передбачає аналіз клієнтського запиту, діагностику психологічних особливостей психологічних симптомів розвитку дитини (подружніх стосунків), розробку програми психологічної профілактики (корекції) або психологічного супроводу дитини (дитячо-батьківських, подружніх стосунків).

Форми контролю: поточні самостійні роботи (міні-опитування на кожному практичному, оцінювання роботи на занятті, виконання практичних завдань), підсумкова модульна контрольна робота, екзамен (ІІІ семестр).

Передумови вивчення курсу:

Курс «Практикум із психологічною роботою з сім'єю» вивчається протягом у ІІІ семестрі, тому передбачає узагальнення знань та умінь, отриманих студентами при вивченні таких курсів: «Вікова психологія», «Основи

психологічного консультування», «Основи індивідуальної та групової психокорекції», «Психологія сім'ї».

Технічне та матеріальне забезпечення курсу:
Наявність мультимедійного обладнання, база тестів до практичних занять.

Політики курсу:

Відповідальність викладача та студентів:

- З метою досягнення мети курсу викладачі та студенти мають нести спільну відповідальність: неупереджене ставлення до позиції іншого, повага один до одного, гнучкість в оцінюванні знань та компетентностей здобувачів та формуванні висновків щодо успішності.
- Мобільні телефони та інші прилади мають бути переведені у беззвучний режим. Ноутбуки та планшети можуть використовуватись тільки для ведення конспектів, нотаток, роботи над практичним завданням або презентацією.
- Під час занять заборонене вживання їжі та напоїв, що містять алкоголь.
- Студенти мають право вести записи на лекційних та практичних заняттях. Ведення аудіо- та відеозапису може здійснюватися лише за згодою викладача та інших студентів.
- Відсутність студента (з поважної та неповажної причини) на лекційному або практичному занятті має бути відпрацьована під час індивідуальних занять або консультацій протягом семестру з викладачем у формі співбесіди. Для відпрацювання студент має підготувати конспект питань або відповідну частину професійно-орієнтованого завдання, що розглядалися на занятті, яке студент пропустив.
- Допомогу або додаткові роз'яснення з питань, які були недостатньо засвоєні студентом під час самостійної підготовки, можна отримати під час індивідуальних консультацій за графіком консультацій викладачів.

Навчальні:

- Вивчення кожного змістового модуля включає отримання оцінок за практичні заняття, практичні завдання та теми, що виносилися на самостійне опрацювання.
- Для підвищення навчальної мотивації та відповідно до Положення про організацію начального процесу у ЖДУ у випадку студент може отримати підсумкову оцінку автоматично в разі, якщо за модуль студент отримав позитивну (не менше 60 балів).
- Виконання професійно-орієнтованого завдання є обов'язковим для допуску до підсумкової модульної контрольної роботи (ПМКР). Вони мають бути зараховані до написання ПМКР.
- До написання ПМКР здобувач має відпрацювати всі пропуски під час індивідуальних занять (лекції) або консультацій протягом семестру (практичні) за графіком консультацій викладачів, що ведуть лекційні або практичні заняття.

- Підсумкова модульна контрольна робота проводиться на останньому аудиторному навчальному занятті модуля
- Розрахунок балів до заліку: оцінка за модуль як середнє арифметичне між оцінкою за ПМКР та середнім арифметичним оцінок за роботу на заняттях.
- Забороняється списування та плагіат професійно-орієнтованих завдань, тестових чи контрольних завдань, передбачених курсом. Представлення роботи, що містить плагіат, оцінюється незадовільно і вимагає повторного виконання завдання. У разі невідпрацювання завдання, студент не допускається до заліку.
- За запізнення здобувача на заняття викладач може дати додаткове питання на самостійній роботі

Система оцінювання та вимоги

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання.</p> <p>Методи поточного контролю: виконання міні-тестових робіт, оцінювання усних відповідей та окремих етапів професійно-орієнтованих завдань під час практичних занять, оцінювання цілісного професійно-орієнтованого завдання, виконання теми для самостійного опрацювання.</p> <p>Методи модульного (проміжного) контролю: виконання ПМКР, що складається з тестового контролю (Портал ZDU PROJECT) та теоретичного питання.</p> <p>Нарахування балів здійснюється за 100-бальною системою відповідно до системи ЄКТС згідно «Положенням про порядок оцінювання знань студентів у Житомирському державному університеті імені Івана Франка».</p> <p>Оцінка за модуль розраховується як середнє арифметична між оцінкою за ПМКР та середнім балом за заняття модуля</p> $COH3 = \frac{OH3_1 + OH3_2 + \dots + OH3_n}{n}$ $MO = \frac{COH3 + ПМКР}{2}$ <p>де COH3 - середнє арифметичне значення оцінок за навчальні заняття модуля OH3n – оцінка за n-те навчальне заняття n - кількість навчальних занять у модулі МО – модульна оцінка ПМКР – оцінка за підсумкову модульну контрольну роботу</p>
---	--

	<p>Контрольним заходом, який проводиться під час екзаменаційної сесії є залік (3). Залік проводиться у формі перевірки теоретичних знань й практичної демонстрації здобутих фахових компетентностей.</p> <p>Залікова робота складається із 2-х частин: 1-го теоретичного питання (30 % оцінки) та оцінки за професійно-орієнтоване завдання (70% оцінки)</p> <p>Оцінювання ПМКР та СОНЗ здійснюється за 100-бальною системою, загальна оцінка за СЕ розраховується як середнє арифметичне між обома видами контролю й нараховується у балах відповідно до системи ЄКТС, яка переводиться у 4-бальну (національну) шкалу.</p> <p><i>Оцінка за залік обраховується як середнє арифметичне між оцінкою за залікову роботу та оцінкою за модуль</i></p>
Вимоги до модульного контролю	<ol style="list-style-type: none"> 1. До ПМКР допускаються студенти, які отримали поточні оцінки з усіх передбачуваних робочою програмою видів завдань (мінімум 1 за кожне практичне заняття). До завершення модуля студент може перескласти окремі теми модуля з метою отримання вищих оцінок під час консультацій протягом семестру (відповідно до графіка викладача). 2. Проходження письмового модульного (проміжного) контролю є обов'язковим. 3. Написання підсумкової модульної роботи здійснюється у присутності викладача на останньому занятті модуля та триває 30 хвилин 4. Тестовий контроль здійснюється за допомогою системи тестових завдань, розроблених до практичних занять, та переліку теоретичних питань . 5. Оцінювання здійснюється за 100-бальною системою
Вимоги до професійно-орієнтованого завдання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Виконання професійно-орієнтованого завдання є обов'язковим. 2. Структура відповіді відповідає алгоритму виконання професійно-орієнтованого завдання (http://eprints.zu.edu.ua/4542/1/%D0%9E_%D0%9B_%D0%9C_%D1%83%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D0%B0_1_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B4%D1%96%D0%BB.pdf): <ul style="list-style-type: none"> - Категоріально-термінологічний аналіз проблеми з окресленням основних понять, формулюванням

	<p>припущень щодо можливих причин виникнення проблеми.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Аналіз власного досвіду у виконання подібних завдань: підбір літератури, формування списку фахівців, до яких можна звернутися за консультацією, у випадку виникнення труднощів - Підбір методів діагностики психологічних особливостей особистості дитини (дитячо-батьківських, подружніх стосунків), моделювання результатів діагностики (або використання результатів, отриманих під час практики), аналіз та інтерпретація результатів. - Побудова програми розвивально-корекційної роботи з дитиною (консультативної роботи з подружжям), психологічного супроводу сімейних стосунків у складних умовах - Рефлексія компетентностей, якими вдалося оволодіти (удосконалити) у процесі виконання завдання та тих, які поребують розвитку. <p>3.Оцінювання здійснюється за 100-бальною системою</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>1.Відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти....» студент допускається до семестрового контролю з дисципліни «Психологія девіантної поведінки», якщо він отримав позитивну оцінку за модуль (за результатами підрахунку середнього арифметичного оцінок, отриманих на практичних заняттях та підсумкової модульної роботи здобувач набрав не менше ніж 60 балів – «прохідний мінімум»).</p> <p>2.Під час виконання залікової роботи здобувач може підвищити свій рейтинговий бал.</p>
Умови та вимоги ліквідації академічної заборгованості	<p>1.Якщо студент за результатами оцінювання навчальних досягнень із навчальної дисципліни отримав підсумкову оцінку за модуль, що не перевищує 59, він має право відпрацювати модуль до початку заліково-екзаменаційної сесії. В іншому випадку студент не допускається до сесії.</p> <p>2. При наявності результатів нижче «прохідного мінімуму» на день складання заліку, студенту виставляється «не допущений».</p> <p>3. У разі отримання студентом не допуску до заліку або</p>

	<p>«незадовільного» складання (відсутність студента під час заліку з неповажної причини прирівнюється до «незадовільного» складання), студент має можливість повторно скласти залік не більше двох разів.</p> <p>4. Повторне перескладання заліку здійснюється не більше 2-х разів: перший – викладачу, другий – комісії у складі 3-х осіб, яка створена деканом факультету. Повторне перескладання здійснюється до початку наступного семестру (за графіком, встановленим деканатом).</p> <p>5. Якщо здобувач освіти тричі отримав оцінку, що має 59 балів і нижче, він підлягає відрахуванню з університету студент отримав більше двох незадовільних оцінок з дисциплін, він підлягає відрахуванню з Університету за академічну неуспішність відповідно до пункту 6. «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти».</p>
--	--

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота є невід’ємною складовою вивчення навчальної дисципліни. Вона здійснюється за такими напрямками:

- підготовка теоретичних питань до практичних занять;
- конспектування першоджерел;
- підготовка рефератів;
- виконання індивідуальних (професійно-орієнтованих) завдань;
- підготовка до підсумкових модульних робіт;
- підготовка до заліку.

Підготовка теоретичних питань до практичних занять передбачає опрацювання питань теми практичного заняття. Ці питання могли як розглядати під час лекції, так і виноситися на самостійне опрацювання.

Алгоритм підготовки.

- Визначте питання для підготовки (Ви маєте розглянути усі питання, зазначені у плані практичного заняття).
- Візьміть у бібліотеці університету (читальному залі або на кафедрі) джерела, зазначені у списку основної літератури до заняття. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Визначте розділи (теми або параграфи), у яких розкрито питання практичного заняття.
- Прочитайте ці розділи.
- Складіть план (простий або складний) відповіді на кожне питання.
- Визначте основні поняття, які Ви повинні засвоїти.
- Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов’язаний з іншими питаннями теми.
- Для кращого засвоєння та запам’ятовування матеріалу складіть короткий конспект, схеми, таблиці або графіки по прочитаному матеріалу.
- Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які Ви недостатньо зрозуміли. З цими питаннями Ви можете звернутися на консультації до викладача.
- Перевірте, як Ви засвоїли опрацьоване питання. Ви можете це зробити, відповівши на тестові питання до теми або розв’язавши практичні завдання.

Конспектування першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників.

Алгоритм підготовки.

- Прочитайте запропоноване першоджерело.
- Правильно оформіть бібліографію першоджерела (автор, назва, вихідні дані).

- Складіть план (простий або складний).
- Для кожного пункту плану виділіть основні положення проблеми, яка висвітлюється у першоджерелі.
- Представте прочитаний текст у вигляді тез або анотації, використовуючи, при потребі, схеми, таблиці, графіки тощо.
- Для самоперевірки перекажіть статтю, використовуючи власний конспект.

Підготовка до підсумкової модульної роботи (ПМР) та заліку має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.

Алгоритм виконання

- Ознайомтеся з переліком питань та завдань до ПМР або заліку.
- Підберіть підручники, інструктивно-методичні матеріали або іншу довідкову літературу, необхідну для підготовки (її перелік Ви можете знайти в робочій програмі або інструктивно-методичних матеріалах).
- Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.
- Визначте рівень знань з кожного питання.
- Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, виконання окремих завдань тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до практичних занять та виконання завдань до лабораторних занять.
- Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або виконайте практичне завдання.

Примітка: якщо ви маєте труднощі у підготовці окремих теоретичних питань або виконанні практичних завдань, ви можете звернутися за консультацією до викладача. Час проведення консультацій зазначений у Графіку проведення консультацій (кафедра соціальної та практичної психології).

1. РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					всього	У тому числі				
		Л.	П.	Лаб.	Інд.	С.р.		Л.	П.	Ла б.	Інд .	С.р .
Модуль 1. Проблеми психологічної роботи з сім'єю												
Змістовий модуль 1. Напрямки психологічної роботи з сім'єю.												
Поняття та загальні проблеми психологічної допомоги сім'ї. Організація та проведення роботи з дитиною	6	2				4	4	2			4	
Групові форми роботи з дітьми різного віку	2					2	4				4	
Змістовий модуль 2. Зміст та структура роботи з дитиною												
Етапи роботи з дитиною.	12	2	4			6	12		2		10	
Налагодження та підтримання контакту.	10		4			6	10				6	
Методи та форми розвивальної роботи у дошкільному, молодшому шкільному та підлітковому віці	12	2	4			6	12				12	
Психологічні синдроми як предмет розвивально-корекційної роботи	10		4			6	10		2		8	
Методи та форми корекційно-терапевтичної роботи з дітьми	6	2				4	6				6	
Участь батьків у розвивально-корекційній роботі з дитиною	60	8	16			36	60				60	
За змістовим модулем 1.	12	2	4			6	12		2		10	
Змістовий модуль 2. Психологічна допомога подружжю												
Загальні вимоги та процесуальні особливості подружнього консультування	12	4	2			6	12	2			10	
Симптоматична психологічна допомога подружжю	12	2	4			6	12		2		10	
Техніки консультативної та терапевтичної допомоги подружжю	6		2			4	6		2		4	
Разом за змістовим модулем 2	30	6	8			16	30	2	4		24	
Всього годин	90	14	24			52	90	4	8		78	

Модуль 1 Проблеми психологічної роботи з сім'єю

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі				
		Л.	П.	Лаб.	Інд.	С.р.		Л.	П.	Ла б.	Інд .	С.р .
Модуль 1. Проблеми психологічної роботи з сім'єю												
Змістовий модуль 1. Напрямки психологічної роботи з сім'єю.												
Поняття та загальні проблеми психологічної допомоги сім'ї. Організація та проведення роботи з дитиною	6	2				4	4	2			4	
Групові форми роботи з дітьми різного віку	2					2	4				4	
Змістовий модуль 2. Зміст та структура роботи з дитиною												
Етапи роботи з дитиною.	12	2	4			6	12		2		10	
Діагностична і терапевтична складові у психологічному консультуванні дитини	10		4			6	10				6	
Психологічні синдроми як предмет розвивально-корекційної роботи	12	2	4			6	12				12	
Методи та форми корекційно-терапевтичної роботи з дітьми	10		4			6	10		2		8	
Участь батьків у розвивально-корекційній роботі з дитиною	6	2				4	6				6	
За модулем 1.	60	8	16			36	60				60	

Практичні заняття №1-8

Умови одержання оцінки за модуль:

- одержати 8 оцінок (з 10 можливих: 1 оцінка за перевірку рівня засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання, є обов'язковою; 1 оцінка за звіт з професійно-орієнтованого завдання, 8 оцінок за усні та письмові відповіді на практичних заняттях).

Обов'язкові види робіт:

- опрацювати питання з плану практичних занять;
- опрацювати основні поняття;
- опрацювати першоджерела;
- підготувати звіт за результатами виконання професійно-орієнтованого завдання;
- пройти перевірку рівня засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання, на індивідуальній консультації у викладача.
- написати підсумкову модульну роботу

Види робіт на вибір:

- реферат або повідомлення (готує один студент з академічної групи);

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема 1. ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ СІМ'Ї. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ РОБОТИ З ДИТИНОЮ

Мета: формувати у студентів уявлення про напрями психологічної роботи з сім'єю, специфіку організації роботи з дітьми різного віку

Професійна спрямованість: усвідомлення студентами відмінностей діяльності психолога в залежності від цілей роботи

План

1. Психологічна допомога сім'ї: запити, цілі, напрями роботи психолога.
2. Психічне здоров'я дитини. Цілі, завдання психологічної роботи з дитиною.
3. Основні види та форми психологічної роботи з дитиною. Проблема вибору методів.

Література

1. Винникотт Д.В. Маленькие дети и их матери/Пер. с англ. Н.М. Падалко. — М.: Независимая фирма "Класс", 1998. — 80 с.
2. Гиппенрейтер Ю.Б.....
3. Психокоррекционная и развивающая работа с детьми: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений / И.В.Дубровина, А. Д. Андреева, Е.Е.Данилова, Т. В. Вохмянина; Под ред. И.В.Дубровиной. — М.: Издательский центр «Академия», 1998. -160 с.
4. Коробко С.Л., Коробко О.І. Робота психолога з молодшими школярами: Методичний посібник. — 2-ге вид. — К.: літера ЛТД, 2008. — 416 с.
5. Коулман П. Как сказать ребенку о... / Перев. С англ.. О.Цветковой. — М.: Изд-во института Психотерапии, 2002. — 399 с.
6. В.Оклендер Окна в мир ребенка. Руководство п детской психотерапии. — Независимая фирма «Класс», 2005. — 336 с.
7. Смид Р. Групповая работа с детьми и подростками / Пер. с англ. 2-е изд., исправленное — М.: Генезис, 2000. — 272 с.
8. Хухлаева О. В. Основы психологического консультирования и психологической коррекции: Учеб. пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений. — М.: Издательский центр «Академия», 2001. — 208 с.
9. Хулаєва О.В. Лесенка радости: Коррекция негативных личностных отклонений в дошкольном и младшем школьном возрасте.- М.: Изд-во «Совершенство», 1998. — 80 с.
- 10.Хухлаева О.В., Хухлаев О.Е., Первушина И.М. Тропинка к своему Я: как сохранить психологическое здоровье дошкольников. — М.: Генезис, 2004. —175 с.
- 11.Хухлаева О.В. Коррекция нарушений психологического здоровья дошкольников и младших школьников. — Академия; Москва; 2003

Тема 2. ЕТАПИ РОБОТИ З ДИТИНОЮ

Мета: формувати у студентів уявлення про етапи роботи з дитиною, завдання кожного з етапів.

Професійна спрямованість: усвідомлення студентами специфіки використання окремих психологічних технік, їх обмежень у роботі з дітьми різного віку.

План

1. Етапи психологічної роботи з дитиною: встановлення контакту, налагодження та підтримання довірливих стосунків, процесуальна діагностика, розвивально-корекційний вплив, завершення роботи.
2. Загальні техніки розвивально-корекційної роботи
3. Специфічні випадки роботи:
 - робота з маленькими дітьми
 - робота з батьками.

Література

1. Винникотт Д.В. Маленькие дети и их матери/Пер. с англ. Н.М. Падалко. — М.: Независимая фирма "Класс", 1998. — 80 с.
2. Гиппенрейтер Ю.Б.....
3. Психокоррекционная и развивающая работа с детьми: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений / И.В.Дубровина, А. Д. Андреева, Е.Е.Данилова, Т. В. Вохмянина; Под ред. И.В.Дубровиной. — М.: Издательский центр «Академия», 1998. -160 с.
4. Коробко С.Л., Коробко О.І. Робота психолога з молодшими школярами: Методичний посібник. — 2-ге вид. — К.: літера ЛТД, 2008. — 416 с.
5. Коулман П. Как сказать ребенку о... / Перев. С англ.. О.Цветковой. — М.: Изд-во института Психотерапии, 2002. — 399 с.
6. В.Оклендер Окна в мир ребенка. Руководство п детской психотерапии. — Независимая фирма «Класс», 2005. — 336 с.
7. Смид Р. Групповая работа с детьми и подростками / Пер. с англ. 2-е изд., исправленное — М.: Генезис, 2000. — 272 с.
8. Хухлаева О. В. Основы психологического консультирования и психологической коррекции: Учеб. пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений. — М.: Издательский центр «Академия», 2001. — 208 с.
9. Хулаева О.В. Лесенка радости: Коррекция негативных личностных отклонений в дошкольном и младшем школьном возрасте.- М.: Изд-во «Совершенство», 1998. — 80 с.
- 10.Хухлаева О.В., Хухлаев О.Е., Первушина И.М. Тропинка к своему Я: как сохранить психологическое здоровье дошкольников. — М.: Генезис, 2004. —175 с.
- 11.Хухлаева О.В. Коррекция нарушений психологического здоровья дошкольников и младших школьников. — Академия; Москва; 2003

Лекція. Психологічні синдроми як предмет розвивально-корекційної роботи

1. Типологія психологічних синдромів розвитку у дошкільному та молодшому шкільному віці:
 - проблеми навчальної діяльності молодших школярів (хронічна неуспішність, відмова від діяльності, психогенна шкільна дезадаптація);
 - емоційні проблеми (страх темряви, агресивність);
 - проблеми соціального розвитку (гіперсоціальність, соціальна дезорієнтація і дезадаптація, сімейна, групова ізоляція).
2. Співвіднесення карг з особливостями розвитку: види запитів, форми роботи.
3. Порівняльний аналіз синдромів.
4. Загальновікові та загальнопедагогічні рекомендації.

Література

Основна література

1. Бурменская Г.В., Карабанова О.А., Лидерс А.Г. Возрастно-психологическое консультирование. Проблемы психического развития детей.— М.: Изд-во МГУ, 1990. - 136 с.
2. Венгер А.Л. На что жалуетесь? Выявление и коррекция неблагоприятных вариантов развития личности детей и подростков. — Москва-Рига: Педагогический цент «Экспермент», 2000.
3. Венгер А. Л. Психологическое консультирование и диагностика. Практическое руководство. Часть 2. — М.: Генезис, 2001. — 128 с.
4. Психокоррекционная и развивающая работа с детьми: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений / И.В.Дубровина, А. Д. Андреева, Е.Е.Данилова, Т. В. Вохмянина; Под ред. И.В.Дубровиной. — М.: Издательский центр «Академия», 1998. -160 с.

Додаткова література

5. Бретт Д. “Жила-была девочка, похожая на тебя...” Психотерапевтические истории для детей: — М.: Независимая фирма “Класс” — “Библиотека психологии и психотерапии.
6. Возрастно-психологический подход в консультировании детей и подростков: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Г. В. Бурменская, Е.И.Захарова, О.А.Карабанова и др. — М.: Издательский центр «Академия», 2002. — 416 с.
7. Коулман П. Как сказать ребенку о... / Перев. С англ.. О.Цветковой. — М.: Изд-во института Психотерапии, 2002. — 399 с.
8. Обухов Я.Л. Детская агрессивность и проблемы анального характера в концепции Анны Фрейд. Российский психоаналитический вестник, 1993-1994, №3-4, с. 136-144
9. Социальная дезадаптация ребенка дошкольного возраста // <http://www.eti-deti.ru/print/356.html>

Лекція. Участь батьків у розвивально-корекційній роботі з дитиною.

1. Консультування батьків:
 - зміст, принципи та напрямки роботи, міра участі батьків
 - симптоматичне консультування батьків: адаптація дитини до садочка, порушення поведінки, гіперактивність
 - роль батьків у розвивальній роботі
 - участь батьків у корекційній та терапевтичній роботі з дитиною
2. Психологічні синдроми дитини як відображення сімейних проблем:
 - Розлучення батьків
 - Сімейна психотерапія та психокорекція.

Література:

Основна

1. Венгер А. Л. Психологическое консультирование и диагностика. Практическое руководство. Часть 2. — М.: Генезис, 2001. — 128 с.
2. Окландер В. Окна в мир ребенка. Руководство п детской психотерапии. — Независимая фирма «Класс», 2005. — 336 с.
3. Лабиринт души: Терапевтические сказки / Под ред. О.В. Хухлаевой, О.Е. Хухлаева. — 11-е изд. — М.: Академический Проект; Фонд «Мир», 2014. — 175 с. — (Технологии психологии).

Додаткова

4. Бретт Д. “Жила-была девочка, похожая на тебя...” Психотерапевтические истории для детей: — М.: Независимая фирма “Класс” — “Библиотека психологии и психотерапии.
5. Брызгунов И. П., Касатикова Е. В. Непоседливый ребёнок, или всё о гиперактивных детях
6. Влайкова К.В. Алгоритм взаимодействия психолога с родителями дошкольника на примере «включения» родителей в коррекционно-развивающий процесс //Индивидуально-личностное развитие детей дошкольного, младшего школьного и подросткового возраста: материалы XII Всероссийской научно-практической конференции педагогов, психологов. Красноярск, 15–17 февраля 2010 г.: в 2 т. Т. 2 / отв. ред. О.В. Груздева. — Красноярск, 2010. — С.143-146.
7. Горбунова В. Виховання без нервування. — Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2014. — 400 с.
8. Думанська О. Стадницька Ю. Як зарадити Марійці : Психотерапевтичні оповідки та коментарі до них. / О. Думанська, Ю. Стадницька — Тернопіль: Навчальна книга. — Богдан, 2011. — 144 с.
9. Князев А.М., Лифанова А.В. Мама, папа, я у вас есть. Учебник для родителей. — М., 2006. — 248 с.

10. Корнилова С.Б. Коррекционно-развивающая работа с детьми и подростками. <http://cpd.yaroslavl.ru/Статьи/>
11. Крылова Т.А., Струкова М.Л. Методические рекомендации для педагогов-психологов, социальных педагогов по профилактике дезадаптации детей и подростков <http://viro.edu.ru/wp-content/uploads/>
12. Мамайчук І., Смирнова М. Діти з розладами поведінки: психологічна допомога. – К: Редакція загально педагогічних видань, 2012. – 120 с.
13. Нартова-Бочавер С.К., Несмеянова М.И., Малярова Н.В., Мухортова Е.А. Дети в карусели развода. Психология благополучного развода в семье с детьми. – Москва, 1996.- 222 с.
14. Черняева С. А. Психотерапевтические сказки и игры. СПб.: Речь, 2002. — 168 с.
15. Хулаева О.В. Лесенка радости: Коррекция негативных личностных отклонений в дошкольном и младшем школьном возрасте.- М.: Изд-во «Совершенство», 1998. – 80 с.

ПРАКТИЧНИЙ КУРС

Практичне заняття №1-2

Тема 2. ЕТАПИ РОБОТИ З ДИТИНОЮ

Мета: систематизувати уявлення студентів щодо процесу розвивально-корекційної роботи з дітьми, загальних правил взаємодії з дітьми різного віку.

Професійна спрямованість: формування у студентів умінь налагодження контакту з дітьми різного віку, підбору технік налагодження контакту, формування та підтримання довірливих стосунків.

План

1. Процес розвивально-корекційної роботи з дітьми: налагодження контакту, процесуальна діагностика, етап розвивального впливу, закінчення
2. Форми та правила спілкування з дітьми [2;3; 4].
3. Формування довіри у психологічній роботі з дітьми: вікові особливості.
4. Загальні техніки розвивально-корекційної роботи
5. Специфічні випадки роботи [4; 5; 6; 13]:
 - робота з маленькими дітьми
 - робота з батьками.

Основні поняття	<i>Розвивально-корекційна робота з дітьми, психологічний контакт, стосунки, засновані на довірі, безумовне прийняття</i>
----------------------------	--

Практична частина:

1. Підібрати техніки та вправи на встановлення довіри у психологічному кабінеті. Змодельовати ситуацію їх застосування.
2. Скласти перелік правил спілкування з дітьми різного віку у кабінеті психолога.

Завдання для самостійної роботи

▪ опрацювати питання	2 годин
▪ опрацювати основні поняття	0,5 годин
▪ виконання практичного завдання	3,5 години

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	1 оцінка
▪ демонстрація роботи у групі	1 оцінка

Література:

Основна література:

1. Бурменская Г.В., Карабанова О.А., Лидерс А.Г. Возрастно-психологическое консультирование. Проблемы психического развития детей.— М.: Изд-во МГУ, 1990. - 136 с.
2. Венгер А. Л. Психологическое консультирование и диагностика. Практическое руководство. Часть 2. — М.: Генезис, 2001. — 128 с.
3. Оклендер В.Окна в мир ребенка. Руководство п детской психотерапии. — Независимая фирма «Класс», 2005. — 336 с.

Додаткова література:

4. Винникотт Д.В. Маленькие дети и их матери/Пер. с англ. Н.М. Падалко. — М.: Независимая фирма "Класс", 1998. — 80 с.
5. Венгер А.Л. На что жалуетесь? Выявление и коррекция неблагоприятных вариантов развития личности детей и подростков. — Москва-Рига: Педагогический цент «Экспермент», 2000.
6. Гиппенрейтер
7. Горбунова В. Виховання без нервування. — Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2014. — 400 с.
8. Князев А.М., Лифанова А.В. Мама, папа, я у вас есть. Учебник для родителей. — М., 2006. — 248 с.
9. Коулман П. Как сказать ребенку о... / Перев. С англ.. О.Цветковой. — М.: Изд-во института Психотерапии, 2002. — 399 с.
10. Психокоррекционная и развивающая работа с детьми: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений / И.В.Дубровина, А. Д. Андреева, Е.Е.Данилова, Т. В. Вохмянина; Под ред. И.В.Дубровиной. — М.: Издательский центр «Академия», 1998. -160 с.
11. Смирн Р. Групповая работа с детьми и подростками / Пер. с англ. 2-е изд., исправленное — М.: Генезис, 2000. — 272 с.
12. Хулаева О.В. Лесенка радости: Коррекция негативных личностных отклонений в дошкольном и младшем школьном возрасте.- М.: Изд-во «Совершенство», 1998. — 80 с.
13. Хухлаева О.В. Коррекция нарушений психологического здоровья дошкольников и младших школьников. — Москва: Академия, 2003.

Практичне заняття №3-4.

Тема 3. ДІАГНОСТИЧНА І ТЕРАПЕВТИЧНА СКЛАДОВІ У ПСИХОЛОГІЧНОМУ КОНСУЛЬТУВАННІ ДИТИНИ

Мета: поглиблювати знання студентів щодо особливостей застосування процесуальної діагностики у роботі з дитиною

Професійна спрямованість: формувати вміння підбирати методи психологічної діагностики в залежності від віку та поведінкових особливостей дитини.

План

1. Ігри у діагностичній та розвивальній роботі: вимоги до поведінки психолога, відмінності на різних етапах терапевтичної роботи (вибір предметів, сюжету; коментарі, втручання у сюжет, розкриття ідентифікації, супротив) [1; 2; 3; 7; 11].
2. Розвиваючі і терапевтичні ігри: види, функції, сфери застосування, діагностичні можливості [1; 5; 7; 10]. Використання пісочниці у роботі з дітьми.
3. Терапевтичні метафори та казки: психологічний зміст, тематика, вимоги до застосування, методичні прийоми [4; 12; 13]. Особливості розповідання
 - Рисункові техніки: етапи аналізу малюнка як шлях до усвідомлення дитиною самої себе (модель Оклендер), малюнкові техніки (сімейне дерево, малюнки родини, карта життя. До і після, Намалюй ... сон, бажання, страх) [1; 11]
4. Специфіка застосування арт-терапевтичних методів у роботі з дітьми: колаж, робота з глиною [11].

Основні поняття

гра, терапевтична гра, терапевтична метафора, терапевтична казка, арт-терапевтичні техніки

Законспек- тувати

Кондратенко Е.И. Использование приемов арттерапии в организации взаимодействия родителей и детей дошкольного возраста// Индивидуально-личностное развитие детей дошкольного, младшего школьного и подросткового возраста: материалы XII Всероссийской научно-практической конференции педагогов, психологов. в 2 т. Т. 2 / отв. ред. О.В. Груздева. – Красноярск, 2010. – С.220-223.

Практична частина (вибрати одне з 2х-):

I. Розробити та провести фрагмент та індивідуального заняття з дитиною (10-15 хвилин). Структура заняття:

- Привітання, налагодження контакту з дитиною

- Налаштування на роботу (переключення від повсякденного життя; можливе як рухові вправи).
- Основна частина – вправи на досягнення поставленої мети: когнітивний, афективний розвиток, самоусвідомлення, формування навичок ефективної поведінки (комунікативності, впевненої поведінки).
- Підведення підсумків (рефлексія досягнень), релаксаційна вправа.
- Прощання.

Форма звіту: відеоролик

або (для студентів заочної форми навчання)

Розробка конспекту розвивального заняття

Тема

Мета

Місце в системі розвивальної (корекційної) роботи

Завдання (поетапно)

Форма роботи	Методи та техніки	Час	Матеріали

Завдання для самостійної роботи

▪ опрацювати питання	2 години
▪ опрацювати основні поняття	0,5 година
▪ законспектувати статтю	1,5 година
▪ виконання практичного завдання	2 години

Оцінювання

▪ звіт за роботою в групі	1 оцінка
▪ усна відповідь	1 оцінка

Література

Основна література

1. Захаров А.И. Игра как способ преодоления нерозов у детей. – КАР, 2006. – 416 с.
2. Игумнов С. А. Психотерапия и психокоррекция детей и подростков — М.: Изд-во Института психотерапии, 2000. — 112 с.
3. Спиваковская А.С. Психотерапия: игра, детство, семья. Часть 2: психотерапия детского аутизма
4. Хухлаева О.В. Коррекция нарушений психологического здоровья дошкольников и младших школьников. – М.: Академия. – 2003.

Додаткова література

5. Авдеева Т.Г. Развивающие игры как средство развития творческого мышления младших школьников //Индивидуально-личностное развитие детей дошкольного, младшего школьного и подросткового возраста: материалы XII Всероссийской научно-практической конференции педагогов,

- психологов. Красноярск, 15–17 февраля 2010 г.: в 2 т. Т. 2 / отв. ред. О.В. Груздева. – Красноярск, 2010. – 248 с.
6. Голутвина В. Как победить детские страхи: простые методики, которые помогут вашему ребенку ничего не бояться. – м.: Гелеос, 2008. – 256 с.
 7. Захаров А.И. Неврозы у детей и психотерапия. Серия: Психология ребенка. – СПб.: «Изд-во Союз», «Лениздат», 2000. – 336 с.
 8. А. И. Захаров Дневные и ночные страхи у детей. Серия «Психология ребенка». — СПб.: «Издательство СОЮЗ», 2000. — 448 с;
 9. Лидак Л.В. Специфика общения в сюжетно-ролевых играх (старший дошкольный возраст) // Психология дошкольника. Хрестоматия\ сост. Г..Урунтаева. – 2-е изд. , стереотип. – м.: Изд. Центр «Академия», 1998. – С.65-71.
 10. Никитин Б. П. Ступеньки творчества, или Развивающие игры.—3-е изд., доп.— М.: Просвещение, 1990.—160 с:
 11. Окландер В. Окна в мир ребенка. Руководство п детской психотерапии. – Независимая фирма «Класс», 2005. – 336 с.
 12. Хухлаева О.В., Хухлаев О.Е., Первушина И.М. Тропинка к своему Я: как сохранить психологическое здоровье дошкольников. — М.: Генезис, 2004. —175 с.
 13. Черняева С. А. Психотерапевтические сказки и игры. СПб.: Речь, 2002. — 168 с.
 14. Эльконин Д.Б. Психологические вопросы детской игры // Психология дошкольника. Хрестоматия\ сост. Г..Урунтаева. – 2-е изд. , стереотип. – м.: Изд. Центр «Академия», 1998. – С.43-59.

Практичне заняття №5-6. Психологічні синдроми як предмет розвивально-корекційної роботи

5. Типологія психологічних синдромів розвитку у дошкільному та молодшому шкільному віці:
 - проблеми навчальної діяльності молодших школярів (хронічна неуспішність, відмова від діяльності, психогенна шкільна дезадаптація) [1; 4];
 - різні форми самопрезентації (компульсивність),
 - емоційні проблеми (страх темряви, агресивність) [5; 8];
 - проблеми соціального розвитку (гіперсоціальність, соціальна дезорієнтація і дезадаптація, сімейна, групова ізоляція) [2; 3; 9]
 - дисгармонічність розвитку;
 - розлади контролю за поведінкою (ГРДВ) [6; 3] (Романчук),
 - соматогенні розлади (енурез) [5];
 - поведінка дитини як відображення сімейної історії (розлучення батьків, позиція у стосунках із сиблінгами, руйнування структури сім'ї) [4; 7].

6. Співвіднесення карг з особливостями розвитку: види запитів, форми роботи [1; 2].
7. Порівняльний аналіз синдромів [2; 3].
8. Загальновікові та загальнопедагогічні рекомендації [2; 3].

Основні поняття	<i>Психологічний синдром, скарга, консультативний запит, соціальна дезадаптація, шкільна дезадаптація,</i>
Опрацювати	Сравнительная характеристика разных психологических синдромов // Венгер А.Л. На что жалуется? Выявление и коррекция неблагоприятных вариантов развития личности детей и подростков. – Москва-Рига: Педагогический центр «Эксперимент», 2000.

Практична частина

На основі порівняльного аналізу психологічних синдромів систематизувати співвідношення скарг. Психологічних синдромів та можливих напрямів розвивально-корекційної роботи (у формі схеми або таблиці)

Завдання для самостійної роботи

▪ опрацювати питання	2 години
▪ опрацювати основні поняття	0,5 години
▪ опрацювати статтю	1 година
▪ виконати практичне завдання	2,5 години

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	1 оцінка
▪ практичне завдання	1 оцінка

Література

Основна література

1. Бурменская Г.В., Карабанова О.А., Лидерс А.Г. Возрастно-психологическое консультирование. Проблемы психического развития детей.– М.: Изд-во МГУ, 1990. - 136 с.
2. Венгер А.Л. На что жалуется? Выявление и коррекция неблагоприятных вариантов развития личности детей и подростков. – Москва-Рига: Педагогический центр «Эксперимент», 2000.
3. Венгер А. Л. Психологическое консультирование и диагностика. Практическое руководство. Часть 2. — М.: Генезис, 2001. — 128 с.
4. Психокоррекционная и развивающая работа с детьми: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений / И.В.Дубровина, А. Д. Андреева, Е.Е.Данилова, Т. В. Вохмянина; Под ред. И.В.Дубровиной. – М.: Издательский центр «Академия», 1998. -160 с.

Додаткова література

5. Бретт Д. “Жила-была девочка, похожая на тебя...” Психотерапевтические истории для детей: — М.: Независимая фирма “Класс” — “Библиотека психологии и психотерапии.
6. Возрастно-психологический подход в консультировании детей и подростков: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Г. В. Бурменская, Е.И.Захарова, О.А.Карабанова и др. — М.: Издательский центр «Академия», 2002. — 416 с.
7. Коулман П. Как сказать ребенку о... / Перев. С англ.. О.Цветковой. — М.: Изд-во института Психотерапии, 2002. — 399 с.
8. Обухов Я.Л. Детская агрессивность и проблемы анального характера в концепции Анны Фрейд. Российский психоаналитический вестник, 1993-1994, №3-4, с. 136-144
9. Социальная дезадаптация ребенка дошкольного возраста // <http://www.eti-deti.ru/print/356.html>

Практичне заняття №5-6. Методи та форми корекційно-терапевтичної роботи з дітьми

1. Психологічний зміст та терапевтичні можливості окремих методів розвивально-корекційної роботи:
 - Терапевтичні метафори та казки
 - психологічний зміст, тематика
 - методичні основи та вимоги до застосування, методичні прийоми
 - індивідуальна та групова робота
 - використання казок у роботі з різними типами проблем
 - Рисункові техніки:
 - етапи аналізу малюнка як шлях до усвідомлення дитиною самої себе
 - малюнкові техніки
 - Специфіка застосування арт-терапевтичних методів у роботі з дітьми: колаж, робота з глиною
2. Використання групових методів у роботі з проблемами підготовки та адаптації до школи, корекції ознак особистісних розладів
3. Психокорекційна робота з комплексними порушеннями (затримка, викривлення, дисгармонія психічного розвитку, емоційні порушення, стосунки дитина-батьки)

Основні поняття	<i>наслідування, імітація, моделювання, спостереження, пасивна діяльність, наслідувальна діяльність, незалежна поведінка, некритичне наслідування</i>
------------------------	---

Опрацювати

Кондратенко Е.И. Использование приемов арттерапии в организации взаимодействия родителей и детей дошкольного возраста// **Индивидуально-личностное развитие детей дошкольного, младшего школьного и подросткового возраста:** материалы XII Всероссийской научно-практической конференции педагогов, психологов. в 2 т. Т. 2 / отв. ред.О.В. Груздева. – Красноярск, 2010. – С.220-223

Реферат

- Основні тенденції вивчення наслідування в сучасній психології

Завдання для самостійної роботи

▪ опрацювати питання	3 години
▪ опрацювати основні поняття	0,5 години
▪ законспектувати статтю	0,5 години
▪ практичне завдання (ПОЗ)	2 години

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	1 оцінка
▪ тест	1 оцінка

Література

Основна література

1. Венгер А.Л. На что жалуетесь? Выявление и коррекция неблагоприятных вариантов развития личности детей и подростков. – Москва-Рига: Педагогический цент «Экспермент», 2000.
2. Захаров А. И. Дневные и ночные страхи у детей. Серия «Психология ребенка». — СПб.: «Издательство СОЮЗ», 2000. — 448 с
3. Оклендер В.Окна в мир ребенка. Руководство п детской психотерапии. – Независимая фирма «Класс», 2005. – 336 с.
4. Психокоррекционная и развивающая работа с детьми: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений / И.В.Дубровина, А. Д. Андреева, Е.Е.Данилова, Т. В. Вохмянина; Под ред. И.В.Дубровиной. – М.: Издательский центр «Академия», 1998. -160 с.

Додаткова література

5. Бретт Д. “Жила-была девочка, похожая на тебя...” Психотерапевтические истории для детей: — М.: Независимая фирма “Класс” — “Библиотека психологии и психотерапии.
6. Возрастно-психологический подход в консультировании детей и подростков: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Г. В. Бурменская, Е.И.Захарова, О.А.Карабанова и др. — М.: Издательский центр «Академия», 2002. — 416 с.
7. Горбунова В. Виховання без нервування. – Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2014. – 400 с.
8. Казанская В. «Подросток. Трудности взросления./2-е издание, дополненное.»: Питер; Спб.; 2008

9. Коулман П. Как сказать ребенку о... / Перев. С англ.. О.Цветковой. – М.: Изд-во института Психотерапии, 2002. – 399 с.
10. Мони́на Г. Б. Психологическое консультирование детей и подростков: учебник. — СПб.: Издательство Санкт_Петербургского университета управления и экономики, 2011. — 210 с
11. Обухов Я.Л. Детская агрессивность и проблемы анального характера в концепции Анны Фрейд. Российский психоаналитический вестник, 1993-1994, №3-4, с. 136-144
12. Семаго Н.Я., Семаго М.М. Проблемные дети: Основы диагностической и коррекционной работы психолога. – М.: АРКТИ, 2000. — 208 с
13. Социальная дезадаптация ребенка дошкольного возраста // <http://www.eti-deti.ru/print/356.html>
14. Смид Р. Групповая работа с детьми и подростками / Пер. с англ. 2-е изд., исправленное — М.: Генезис, 2000. — 272 с.
15. Степанов В.Г. Психология трудных школьников. Учеб пособие. – М., Изд-во «Академия», 2001. — 336 с.
16. Хулаева О.В. Лесенка радости: Коррекция негативных личностных отклонений в дошкольном и младшем школьном возрасте.- М.: Изд-во «Совершенство», 1998. – 80 с.
17. F90–F98 ПОВЕДІНКОВІ І ЕМОЦІЙНІ РОЗЛАДИ, ЩО ПОЧИНАЮТЬСЯ ЗВИЧАЙНО В ДИТЯЧОМУ І ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ // <http://www.psychiatry.ua/books/criteria/paper10.htm>

Тема на самостійне опрацювання

Групові форми роботи з дітьми різного віку

1. Вимоги до організації групової роботи з дітьми.
2. Форми роботи з групами дітей:
 - Ігрові методи
 - Арттерапія у роботі з дітьми та підлітками

Практичне завдання: підібрати 3-4 вправи для групової роботи з дітьми однієї з вікових груп (на вибір) за однією із тематик:

- Розвиток емоційної сфери
- Розвиток самосвідомості та самопізнання
- Розвиток когнітивної сфери
- Розвиток процесів саморегуляції.

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	1 оцінка
▪ практичне завдання	1 оцінка

Література

Основна література

1. Венгер А.Л. На что жалуетесь? Выявление и коррекция неблагоприятных вариантов развития личности детей и подростков. – Москва-Рига: Педагогический цент «Экспермент», 2000.
2. Захаров А. И. Дневные и ночные страхи у детей. Серия «Психология ребенка». — СПб.: «Издательство СОЮЗ», 2000. — 448 с
3. Оклендер В. Окна в мир ребенка. Руководство п детской психотерапии. – Независимая фирма «Класс», 2005. – 336 с.
4. Психокоррекционная и развивающая работа с детьми: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений / И.В.Дубровина, А. Д. Андреева, Е.Е.Данилова, Т. В. Вохмянина; Под ред. И.В.Дубровиной. – М.: Издательский центр «Академия», 1998. -160 с.

Додаткова література

5. Бретт Д. “Жила-была девочка, похожая на тебя...” Психотерапевтические истории для детей: — М.: Независимая фирма “Класс” — “Библиотека психологии и психотерапии.
6. Возрастно-психологический подход в консультировании детей и подростков: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Г. В. Бурменская, Е.И.Захарова, О.А.Карабанова и др. — М.: Издательский центр «Академия», 2002. — 416 с.
7. Горбунова В. Виховання без нервування. – Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2014. – 400 с.
8. Казанская В. «Подросток. Трудности взросления./2-е издание, дополненное.»: Питер; СПб.; 2008
9. Коулман П. Как сказать ребенку о... / Перев. С англ.. О.Цветковой. – М.: Изд-во института Психотерапии, 2002. – 399 с.
10. Мони́на Г. Б. Психологическое консультирование детей и подростков: учебник. — СПб.: Издательство Санкт_Петербургского университета управления и экономики, 2011. — 210 с
11. Обухов Я.Л. Детская агрессивность и проблемы анального характера в концепции Анны Фрейд. Российский психоаналитический вестник, 1993-1994, №3-4, с. 136-144
12. Семаго Н.Я., Семаго М.М. Проблемные дети: Основы диагностической и коррекционной работы психолога. – М.: АРКТИ, 2000. — 208 с
13. Социальная дезадаптация ребенка дошкольного возраста // <http://www.eti-deti.ru/print/356.html>
14. Сми́д Р. Групповая работа с детьми и подростками / Пер. с англ. 2-е изд., исправленное — М.: Генезис, 2000. — 272 с.
15. Степанов В.Г. Психология трудных школьников. Учеб пособие. – М., Изд-во «Академия», 2001. — 336 с.

1. Хулаева О.В. Лесенка радости: Коррекция негативных личностных отклонений в дошкольном и младшем школьном возрасте.- М.: Изд-во «Совершенство», 1998. – 80 с.
2. F90–F98 ПОВЕДІНКОВІ І ЕМОЦІЙНІ РОЗЛАДИ, ЩО ПОЧИНАЮТЬСЯ ЗВИЧАЙНО В ДИТЯЧОМУ І ПІДЛІТКОВОМУ ВІСІ // <http://www.psychiatry.ua/books/criteria/paper10.htm>

Модуль 2. Психологічна допомога подружжю

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					всього	У тому числі				
		Л.	П.	Лаб.	Інд.	С.р.		Л.	П.	Ла б.	Ін д.	С. р.
Змістовий модуль 2. Психологічна допомога подружжю												
Загальні вимоги та процесуальні особливості подружнього консультування	12	4	2			6	12	2			10	
Симптоматична психологічна допомога подружжю	12	2	4			6	12		2		10	
Техніки консультативної та терапевтичної допомоги подружжю	6		2			4	6		2		4	
Разом за змістовим модулем 2	30	6	8			16	30	2	4		24	
Всього годин	90	14	24			52	90	4	8		78	

Практичні заняття № 9-12.

Умови одержання оцінки за модуль:

- одержати 5 оцінок (з 6 можливих: 1 оцінка за перевірку рівня засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання, є обов'язковою; 1 оцінка за звіт з професійно-орієнтованого завдання, 4 оцінок за усні та письмові відповіді на практичних заняттях).

Обов'язкові види робіт:

- опрацювати питання з плану практичних занять;
- опрацювати основні поняття;
- опрацювати першоджерела;
- підготувати звіт за результатами виконання професійно-орієнтованого завдання;
- пройти перевірку рівня засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання, на індивідуальній консультації у викладача.
- написати підсумкову модульну роботу

Види робіт на вибір:

- реферат або повідомлення (готує один студент з академічної групи);

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема . ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОДРУЖНЬОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Мета: формувати у студентів уявлення про принципи та етапи роботи з подружжям, змістове наповнення кожного з етапів.

Професійна спрямованість: усвідомлення студентами специфіки терапевтичних припущень у роботі з подружжям, зокрема досягнення терапевтичного альянсу.

План

1. Особливості розвитку жіночої та чоловічої моделей партнерства. Критерії ефективного партнерства.
2. Типи подружніх стосунків. Різновиди кохання.
3. Загальні принципи роботи.
4. Первинне інтерв'ю. Формулювання терапевтичних припущень.
5. Планування роботи. Контрактні домовленості. Вибір методів.
6. Робота з опором та психологічним захистом. Терапевтичний альянс. Терапевтичні границі.

Література

1. Берг-Кросс Л. Терапия супружеских пар / Перев. с англ. Н. Рассказовой, А. Багрянце-вой. - М.: Изд-во Института психотерапии, 2004. - 528 с.
2. Маданес К. - Стратегическая семейная терапия. - М., 1999. - 272 с.
3. Уорден М. Основы семейной психотерапии. 4-е международное издание, — СПб.: ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2005.- 256 с.
4. Александрова Ю.В., Психологическая помощь в преодолении семейных проблем. – М.: 2000. – 86с.
5. Алешина, Ю.Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование Текст. / Ю.Е. Алешина. М.: Независимая фирма «Класс», 1999.-208с.
6. Андреева Т. В. Семейная психология: Учеб. пособие. — СПб.: Речь, 2004. — 244 с.
7. Браун Дж., Кристенсен Д. Теория и практика семейной психотерапии — СПб Питер, 2001 —352 с.
8. Валлерстайн, Д.С. Психологические задачи брака Текст. / Д.С. Валлерстайн // Журнал практической психологии и психоанализа. — 2002. — №3.
9. Владин В., Капустин Д. Гармония семейных отношений. – М.: 1988. – 333с.
10. Ладанов И. Терапия любви и секса. – М.: 2014. – 100с.
11. Навайтис, Г.А. Опыт психологического консультирования супружеских конфликтов Текст. / Г.А. Навайтис // Психологический журнал. — 1983. - №3, Т.4. -С.70-72.
12. Олифирович Н. И., Зинкевич-Куземкина Т. А., Велента Т. Ф. Психология семейных кризисов. — СПб.: Речь, 2006. — 360 с.

13. Основы психологии семьи и семейного консультирования: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Под общ. ред. Н.Н. Посысоева. — М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2004. — 328 с.
14. Пезешкиан Н. Психотерапия повседневной жизни: тренинг разрешения конфликтов. — СПб.: Речь, 2002. — 288 с.
15. Психология семейных отношений с основами семейного консультирования. Под ред. Силаевой Е.Г. 3-е изд., стереотип. - М.: Академия, 2005 - 192 с.
16. Пэпп П. Семейная терапия и ее парадоксы/Пер. с англ. В.П. Чурсина. - М.: Независимая фирма «Класс», 1998. - 288с.
17. Р. Коннер - Введение в семейную психотерапию // <http://www.koob.ru/conner/>
18. Сатир В. Психотерапия семьи. — СПб.: Речь, 2000. — 281с.
19. Семейная терапия. Концепции и методы/Пер. с англ. О. Очкур, А. Шишко. — М.: Изд-во Эксмо, 2004. — 960 с.
20. Старшенбаум Г.В. - Сексуальная и семейная психотерапия. - М.: Изд-во Высшей школы психологии, 2003. - 300 с.
21. Уайнхолд Б. Противозависимость: бегство от близости / Б. Уайнхолд, Дж. Уайнхолд / пер. с англ. Е. Бабенко, Г. Смолин. - Каменец-Подольский: Аксиома, 2009. - 328 с.
22. Эйдемиллер Э. Г., Юстицкий В. В. Семейная психотерапия — Л.: Медицина, 1989 - 192с.
23. Юнг, К.Г. Брак как психологическое взаимоотношение Текст. / К.Г. Юнг // Сознательное и бессознательное. СПб., 1997. - С.174-188.

Лекція. СИМПТОМАТИЧНА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ПОДРУЖЖЮ

Мета: систематизувати знання студентів про основні психологічні феномени, що впливають на процес подружнього консультивання

Професійна спрямованість: формувати уміння підбору методів процесуальної діагностики подружніх стосунків, психологічного аналізу сім'ї.

План

1. Психологічне консультивання пари на різних етапах подружніх стосунків.
2. Залежність та співзалежність. Партнерство та психосоматика.
3. Вивчення психологічної сумісності. Діагностика рівня задоволеності подружніми стосунками.

Література:

1. Берг-Кросс Л. Терапия супружеских пар / Перев. с англ. Н. Рассказовой, А. Багрянцевой. - М.: Изд-во Института психотерапии, 2004. - 528 с.
2. Маданес К. - Стратегическая семейная терапия. - М., 1999. - 272 с.
3. Румянцева Т. В. Психологическое консультирование. Диагностика отношений в паре. Учебное пособие. — СПб.: Речь, 2006. — 176с.
4. Уорден М. Основы семейной психотерапии. 4-е международное издание, — СПб.: ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2005.- 256 с.

5. Шерман Р., Фредман Н. Структурированные техники семейной терапии. Руководство. - М., 2001, 336 с.
6. Александрова Ю.В., Психологическая помощь в преодолении семейных проблем. - М.: 2000. - 86с.
7. Браун Дж., Кристенсен Д. Теория и практика семейной психотерапии — СПб Питер, 2001 —352 с.
8. Витакер К., Бамберри В. Танцы с семьей: Семейная терапия: символический подход, основанный на личностном опыте /Перев. с англ. А.З. Шапиро. - М.: Независимая фирма "Класс" 123с.
9. Владин В., Капустин Д. Гармония семейных отношений. - М.: 1988. - 333с.
10. Гутгенбюль-Крейг А. Брак умер - да здравствует брак! - М.: Когито-Центр, 2007. - 140с.
11. Збігнєв Лев-Старовіч. Вона і Він про секс / Лев-Старовіч Збігнєв. - Чернівці : Книги – ХХІ, 2011. - 319 с. : іл.
12. Кернберг О.Ф. Отношения любви. Норма и патология.- М.: Класс, 2000. - 256 С.
13. Коваль Н. А. - Психология семьи и семейной дезадаптивности. - Тамбов, 2007. - 351с.
14. Ладанов И. Терапия любви и секса. - М.: 2014. - 100с.
15. Нейпир О., Витакер К. Семья в кризисе. Опыт терапии одной семьи, преобразивший всю ее жизнь. - М.: Когито-Центр, 2005. - 344с.
16. Некрасов Анатолий Семья без «брака»... Как найти свою половинку. - М.: 2012. - 222с.
17. Олифинович Н. И., Зинкевич-Куземкина Т. А., Велента Т. Ф. Психология семейных кризисов. — СПб.: Речь, 2006. — 360 с.
18. Основы психологии семьи и семейного консультирования: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Под общ. ред. Н.Н. Посысоева. — М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2004. — 328 с.
19. Офіційний сайт Стівена Карпмана <http://www.karpmandramatriangle.com/>
20. Пезешкиан Н. Психотерапия повседневной жизни: тренинг разрешения конфликтов. — СПб.: Речь, 2002. — 288 с.
21. Петрушин С. В. Любовь и другие человеческие отношения. Изд. 2-е, доп. — СПб.: Речь, 2006. — 144 с.
22. Пирсон П., Бэйдер Э. В поисках мифической пары. Эволюционный подход к диагностике и психотерапии пар. - М.: Изд-во Московского психолого-социального института, 2006. - 302с.
23. Психология семейных отношений с основами семейного консультирования. Под ред. Силаевой Е.Г. 3-е изд., стереотип. - М.: Академия, 2005 - 192 с.
24. Рищук Н.Н. Семейно-сексуальные дисгармонии / Н.Н. Рищук. –СПб.: Медпресса, 2011. – 152с
25. Семейная терапия. Концепции и методы/Пер, с англ. О. Очкур, А. Шишко. — М.: Изд-во Эксмо, 2004. — 960 с.
26. Старшенбаум Г.В. - Сексуальная и семейная психотерапия. - М.: Изд-во Высшей школы психологии, 2003. - 300 с.

27. Уайнхолд Б. Противозависимость: бегство от близости / Б. Уайнхолд, Дж. Уайнхолд / пер. с англ. Е. Бабенко, Г. Смолин. - Каменец-Подольский: Аксиома, 2009. - 328 с.
28. Хеллингер Б. Порядки любви: Разрешение семейно-системных конфликтов и противоречий. — М.: Изд-во Института Психотерапии, 2003. - 400 с.
29. Шутценбергер А.А. Синдром предков: Трансгенерационные связи, семейные тайны, синдром годовщины, передача травм и практическое использование геносоциограммы. . — М.: Издательство Института психотерапии, 2005. – 256с.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Практичне заняття 9

Тема . ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОДРУЖНЬОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Мета: формувати у студентів уявлення про принципи та етапи роботи з подружжям, змістове наповнення кожного з етапів.

Професійна спрямованість: усвідомлення студентами специфіки терапевтичних припущень у роботі з подружжям, зокрема досягнення терапевтичного альянсу.

План

1. Особливості розвитку жіночої та чоловічої моделей партнерства. Критерії ефективного партнерства.
2. Типи подружніх стосунків. Різновиди кохання.
3. Загальні принципи роботи.
4. Первинне інтерв'ю. Формулювання терапевтичних припущень.
5. Планування роботи. Контрактні домовленості. Вибір методів.
6. Робота з опором та психологічним захистом. Терапевтичний альянс. Терапевтичні границі.

Література

1. Берг-Кросс Л. Терапия супружеских пар / Перев. с англ. Н. Рассказовой, А. Багрянце-вой. - М.: Изд-во Института психотерапии, 2004. - 528 с.
2. Маданес К. - Стратегическая семейная терапия. - М., 1999. - 272 с.
3. Уорден М. Основы семейной психотерапии. 4-е международное издание, — СПб.: ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2005.- 256 с.
4. Александрова Ю.В., Психологическая помощь в преодолении семейных проблем. — М.: 2000. — 86с.
5. Алешина, Ю.Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование Текст. / Ю.Е. Алешина. М.: Независимая фирма «Класс», 1999.-208с.
6. Андреева Т. В. Семейная психология: Учеб. пособие. — СПб.: Речь, 2004. — 244 с.
7. Браун Дж., Кристенсен Д. Теория и практика семейной психотерапии — СПб Питер, 2001 —352 с.

8. Валлерстайн, Д.С. Психологические задачи брака Текст. / Д.С. Валлерстайн // Журнал практической психологии и психоанализа. — 2002. — №3.
9. Владин В., Капустин Д. Гармония семейных отношений. — М.: 1988. — 333с.
10. Ладанов И. Терапия любви и секса. — М.: 2014. — 100с.
11. Навайтис, Г.А. Опыт психологического консультирования супружеских конфликтов Текст. / Г.А. Навайтис // Психологический журнал. — 1983. - №3, Т.4. -С.70-72.
12. Олифинович Н. И., Зинкевич-Куземкина Т. А., Велента Т. Ф. Психология семейных кризисов. — СПб.: Речь, 2006. — 360 с.
13. Основы психологии семьи и семейного консультирования: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Под общ. ред. Н.Н. Посысоева. — М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2004. — 328 с.
14. Пезешкиан Н. Психотерапия повседневной жизни: тренинг разрешения конфликтов. — СПб.: Речь, 2002. — 288 с.
15. Психология семейных отношений с основами семейного консультирования. Под ред. Силяевой Е.Г. 3-е изд., стереотип. - М.: Академия, 2005 - 192 с.
16. Пэпп П. Семейная терапия и ее парадоксы/Пер. с англ. В.П. Чурсина. - М.: Независимая фирма «Класс», 1998. - 288с.
17. Р. Коннер - Введение в семейную психотерапию // <http://www.koob.ru/conner/>
18. Сатир В. Психотерапия семьи. — СПб.: Речь, 2000. — 281с.
19. Семейная терапия. Концепции и методы/Пер, с англ. О. Очкур, А. Шишко. — М.: Изд-во Эксмо, 2004. — 960 с.
20. Старшенбаум Г.В. - Сексуальная и семейная психотерапия. - М.: Изд-во Высшей школы психологии, 2003. - 300 с.
21. Уайнхолд Б. Противозависимость: бегство от близости / Б. Уайнхолд, Дж. Уайнхолд / пер. с англ. Е. Бабенко, Г. Смолин. - Каменец-Подольский: Аксиома, 2009. - 328 с.
22. Эйдемиллер Э. Г., Юстицкий В. В. Семейная психотерапия — Л.: Медицина, 1989 - 192с.
23. Юнг, К.Г. Брак как психологическое взаимоотношение Текст. / К.Г. Юнг // Сознательное и бессознательное. СПб., 1997. - С.174-188.

Практичне заняття 10-11.

Тема 5. СИМПТОМАТИЧНА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ПОДРУЖЖЮ

Мета: систематизувати знання студентів про основні психологічні феномени, що впливають на процес подружнього консультивання

Професійна спрямованість: формувати уміння підбору методів процесуальної діагностики подружніх стосунків, психологічного аналізу сім'ї.

План

1. Життєвий цикл сім'ї. Дошлюбне консультивання. Робота з парою на етапі очікування дитини. Робота з подружжям у кризових ситуаціях. Процеси сепарації у подружніх стосунках. Розлучення та розставання.

2. Залежність та співзалежність. Партнерство та психосоматика. Психотерапія сексуальних розладів. Жертовність та насильство в сім'ї. Робота з гнівом. Депресивні та тривожні розлади у подружніх стосунках. Робота, діти, батьки, релігія та їх вплив на шлюбні стосунки.
3. Вивчення психологічної сумісності. Діагностика рівня задоволеності подружніми стосунками. Схема психологічного аналізу сім'ї. Геносоціограма. Карта сім'ї. Процесуальні техніки. Використання психологічного діагнозу в консультативній та терапевтичній роботі.

Основні поняття	<i>Сім'я, шлюб, життєвий цикл сім'ї, сімейні кризи, сепарація, розлучення, залежність, співзалежність, партнерство, сексуальні розлади, насильство в сім'ї, депресія, тривога, психологічна сумісність, геносоціограма</i>
------------------------	--

Опрацювати

1. Бейкер, К.Г. Теория семейных систем М. Боуэна Текст. / К.Г. Бей-кер // Вопросы психологии. 1991. — №6. — С. 155-164.
2. Валлерстайн, Д.С. Психологические задачи брака Текст. / Д.С. Валлерстайн // Журнал практической психологии и психоанализа. — 2002. — №3.
3. Волкова, А.Н. Методические приемы диагностики супружеских отношений Текст. / А.Н. Волкова, Т.М. Трапезникова // Вопросы психологии-1985.-№5.
4. Калмыкова, Е.С. Психологические проблемы первых лет супружеской жизни Текст. / Е.С. Калмыкова // Вопросы психологии. 1983. - №3.
5. Навайтис, Г.А. Опыт психологического консультирования супружеских конфликтов Текст. / Г.А. Навайтис // Психологический журнал. — 1983. -№3, Т.4. -С.70-72.

Практичне завдання:

Здійснити опис схеми роботи із подружньою проблемою в межах однієї з моделей за схемою:

- коло проблем, що є предметом роботи;
- терапевтичні припущення про причини виникнення проблеми;
- мета роботи психолога;
- орієнтовна тривалість та основні етапи роботи;
- основні стратегії та техніки.

Завдання для самостійної роботи

▪ опрацювати питання	3 години
▪ опрацювати основні поняття	1 години
▪ законспектувати статтю	2 години

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	1 оцінка
▪ тест	1 оцінка

Література:

1. Берг-Кросс Л. Терапия супружеских пар / Перев. с англ. Н. Рассказовой, А. Багрянцевой. - М.: Изд-во Института психотерапии, 2004. - 528 с.
2. Маданес К. - Стратегическая семейная терапия. - М., 1999. - 272 с.
3. Румянцева Т. В. Психологическое консультирование. Диагностика отношений в паре. Учебное пособие. — СПб.: Речь, 2006. — 176с.
4. Уорден М. Основы семейной психотерапии. 4-е международное издание, — СПб.: ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2005.- 256 с.
5. Шерман Р., Фредман Н. Структурированные техники семейной терапии. Руководство. - М., 2001, 336 с.
6. Александрова Ю.В., Психологическая помощь в преодолении семейных проблем. — М.: 2000. — 86с.
7. Алешина, Ю.Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование Текст. / Ю.Е. Алешина. М.: Независимая фирма «Класс», 1999.-208с.
8. Андреева Т. В. Семейная психология: Учеб. пособие. — СПб.: Речь, 2004. — 244 с.
9. Браун Дж., Кристенсен Д. Теория и практика семейной психотерапии — СПб Питер, 2001 —352 с.
10. Витакер К. Полуночные размышления семейного терапевта /Пер. с англ. М.И. Завалова. — М.: Независимая фирма “Класс”, 1998. — 208 с.
11. Витакер К., Бамберри В. Танцы с семьей: Семейная терапия: символический подход, основанный на личностном опыте /Перев. с англ. А.З. Шапиро. - М.: Независимая фирма “Класс” 123с.
12. Владин В., Капустин Д. Гармония семейных отношений. — М.: 1988. — 333с.
13. Гуггенбуль-Крейг А. Брак умер - да здравствует брак! — М.: Когито-Центр, 2007. — 140с.
14. Збігнєв Лев-Старовіч. Вона і Він про секс / Лев-Старовіч Збігнєв. — Чернівці : Книги – ХХІ, 2011. — 319 с. : іл.
15. Кернберг О.Ф. Отношения любви. Норма и патология.- М.: Класс, 2000. - 256 С.
16. Коваль Н. А. - Психология семьи и семейной дезадаптивности. — Тамбов, 2007. — 351с.
17. Ладанов И. Терапия любви и секса. — М.: 2014. — 100с.
18. Нейпир О., Витакер К. Семья в кризисе. Опыт терапии одной семьи, преобразивший всю ее жизнь. — М.: Когито-Центр, 2005. — 344с.
19. Некрасов Анатолий Семья без «брака»... Как найти свою половинку. — М.: 2012. — 222с.
20. Олифирович Н. И., Зинкевич-Куземкина Т. А., Велента Т. Ф. Психология семейных кризисов. — СПб.: Речь, 2006. — 360 с.

21. Основы психологии семьи и семейного консультирования: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Под общ. ред. Н.Н. Посысоева. — М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2004. — 328 с.
22. Офіційний сайт Стівена Карпмана <http://www.karpmandramatriangle.com/>
23. Пезешкиан Н. Психотерапия повседневной жизни: тренинг разрешения конфликтов. — СПб.: Речь, 2002. — 288 с.
24. Петрушин С. В. Любовь и другие человеческие отношения. Изд. 2-е, доп. — СПб.: Речь, 2006. — 144 с.
25. Пирсон П., Бэйдер Э. В поисках мифической пары. Эволюционный подход к диагностике и психотерапии пар. — М.: Изд-во Московского психолого-социального института, 2006. — 302 с.
26. Психология семейных отношений с основами семейного консультирования. Под ред. Силяевой Е.Г. 3-е изд., стереотип. - М.: Академия, 2005 - 192 с.
27. Рищук Н.Н. Семейно-сексуальные дисгармонии / Н.Н. Рищук. —СПб.: Медпресса, 2011. — 152 с
28. Семейная терапия. Концепции и методы/Пер, с англ. О. Очкур, А. Шишко. — М.: Изд-во Эксмо, 2004. — 960 с.
29. Старшенбаум Г.В. - Сексуальная и семейная психотерапия. - М.: Изд-во Высшей школы психологии, 2003. - 300 с.
30. Уайнхолд Б. Противозависимость: бегство от близости / Б. Уайнхолд, Дж. Уайнхолд / пер. с англ. Е. Бабенко, Г. Смолин. - Каменец-Подольский: Аксиома, 2009. - 328 с.
31. Хеллингер Б. Порядки любви: Разрешение семейно-системных конфликтов и противоречий. — М.: Изд-во Института Психотерапии, 2003. - 400 с.
32. Шутценбергер А.А. Синдром предков: Трансгенерационные связи, семейные тайны, синдром годовщины, передача травм и практическое использование геносоциограммы. . — М.: Издательство Института психотерапии, 2005. — 256 с.

Практичне заняття №12.

Тема 6. ТЕХНІКИ КОНСУЛЬТАТИВНОЇ ТА ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОДРУЖЖЮ

Мета: систематизувати уявлення студентів про підходи та методи психологічної роботи з подружжям.

Професійна спрямованість: формувати вміння використовувати техніки активного слухання та техніки впливу у роботі з подружньою парою, вміння застосовувати ресурси різних підходів для аналізу сімейних стосунків.

План

1. Стадії взаємодії та динаміка розвитку стосунків у парі. Робота з парою в психоаналітичному підході. Транзакційний аналіз у роботі з подружжям. Ресурси позитивної психотерапії в подружньому консультуванні. Рольовий підхід. Психодрама подружніх стосунків.

2. Активне слухання у роботі з парою. Техніки впливу. Соціометричні техніки. Структурні техніки. Поведінкові техніки. Техніки, що базуються на використанні уяви. Фантазії та образи. Парадоксальні техніки. Циркулярне інтерв'ю. Прояснення цінностей. Роль сновидінь в подружньому консультуванні. Техніки прийняття рішення.

Основні поняття	<i>Психоаналіз, транзакційний підхід, позитивна психотерапія, психодрама, активне слухання, техніки впливу, соціометричні техніки, структурні техніки, циркулярне інтерв'ю</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

▪ опрацювати питання	2 годин
▪ опрацювати основні поняття	0,5 годин
▪ виконання практичного завдання	3,5 години

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	1 оцінка
▪ демонстрація технік у групі	1 оцінка
▪ звіт	1 оцінка

Література

1. Минухин С., Фишман Ч. Техники семейной терапии / Пер. с англ. А.Д. Иорданского. — М.: Независимая фирма “Класс”, 1998. — 304 с.
2. Шерман Р., Фредман Н. Структурированные техники семейной терапии. Руководство. - М., 2001, 336 с.
3. Браун Дж., Кристенсен Д. Теория и практика семейной психотерапии — СПб Питер, 2001 — 352 с.
4. Витакер К., Бамберри В. Танцы с семьей: Семейная терапия: символический подход, основанный на личностном опыте /Перев. с англ. А.З. Шапиро. - М.: Независимая фирма “Класс” 123с.
5. Офіційний сайт Стівена Карпмана <http://www.karpmandramatriangle.com/>
6. Пезешкиан Н. Психотерапия повседневной жизни: тренинг разрешения конфликтов. — СПб.: Речь, 2002. — 288 с.
7. Пирсон П., Бэйдер Э. В поисках мифической пары. Эволюционный подход к диагностике и психотерапии пар. — М.: Изд-во Московского психолого-социального института, 2006. — 302с.
8. Семейная терапия. Концепции и методы/Пер, с англ. О. Очкур, А. Шишко. — М.: Изд-во Эксмо, 2004. — 960 с.
9. Старшенбаум Г.В. - Сексуальная и семейная психотерапия. - М.: Изд-во Высшей школы психологии, 2003. - 300 с.
10. Уайнхолд Б. Противозависимость: бегство от близости / Б. Уайнхолд, Дж. Уайнхолд / пер. с англ. Е. Бабенко, Г. Смолин. - Каменец-Подольский: Аксиома, 2009. - 328 с.
11. Шутценбергер А.А. Синдром предков: Трансгенерационные связи, семейные тайны, синдром годовщины, передача травм и практическое

- использование геносоциограммы. . — М.: Издательство Института психотерапии, 2005. — 256с.
12. Эйдемиллер Э. Г., Юстицкий В. В. Семейная психотерапия — Л.: Медицина, 1989 - 192с.
13. Янг-Айзендрат Полли Ведьмы и герои. Феминисткий подход к юнгианской терапии семейных пар. — М.: Когито-Центр, 2005. — 272 с.

ЗАВДАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ МОДУЛЬНОЇ РОБОТИ 1

Умовою допуску до ПМР є проходження перевірки рівня засвоєння знань з тем, які виносилися на самостійне опрацювання та зарахування звіту за результатами виконання професійно-орієнтованого завдання.

I. Тестові завдання Максимальна кількість балів – 20.

Приклади тестового завдання:

Оберіть один із запропонованих варіантів відповіді

1. У роботі з дітьми дошкільного віку психолог не використовує методи:

а) ігрові; б) малюнок; в) рефлексивна бесіда г) моделювання ситуацій.

II. Теоретичні завдання (оцінюються від 0 до 30 балів).

1. Ігри у діагностичній та розвивальній роботі: вимоги до поведінки психолога, відмінності на різних етапах терапевтичної роботи.
2. Розвиваючі і терапевтичні ігри: види, функції, сфери застосування, діагностичні можливості. Використання пісочниці у роботі з дітьми.
3. Терапевтичні метафори та казки: психологічний зміст, тематика, вимоги до застосування, методичні прийоми
4. Рисункові техніки: етапи аналізу малюнка як шлях до усвідомлення дитиною самої себе.
9. Специфіка застосування арт-терапевтичних методів у роботі з дітьми: колаж, робота з глиною
10. Процес розвивально-корекційної роботи з дітьми: налагодження контакту, процесуальна діагностика, етап розвивального впливу, закінчення
11. Форми та правила спілкування з дітьми.
12. Формування довіри у психологічній роботі з дітьми: вікові особливості.
13. Загальні техніки розвивально-корекційної роботи
14. Специфічні випадки роботи
15. Типологія психологічних синдромів розвитку у дошкільному та молодшому шкільному віці: проблеми навчальної діяльності молодших школярів; емоційні проблеми (страх темряви, агресивність); проблеми соціального розвитку (гіперсоціальність, соціальна дезорієнтація і дезадаптація, сімейна, групова ізоляція).
16. Типологія психологічних синдромів розвитку у дошкільному та молодшому шкільному віці: розлади контролю за поведінкою (ГРДВ); соматогенні розлади (енурез); поведінка дитини як відображення сімейної історії (розлучення батьків, позиція у стосунках із сиблінгами, руйнування структури сім'ї).
17. Співвіднесення карг з особливостями розвитку: види запитів, форми роботи.
18. Загальновікові та загальнопедагогічні рекомендації.

19. Психологічний зміст та терапевтичні можливості окремих методів розвивально-корекційної роботи:
20. Терапевтичні метафори та казки: психологічний зміст, тематика методичні основи та вимоги до застосування, методичні прийоми
21. Специфіка застосування арт-терапевтичних методів у роботі з дітьми: колаж, робота з глиною
22. Використання групових методів у роботі з проблемами підготовки та адаптації до школи, корекції ознак особистісних розладів
23. Психокорекційна робота з комплексними порушеннями (затримка, викривлення,
24. Особливості розвитку жіночої та чоловічої моделей партнерства. Критерії ефективного партнерства.
25. Типи подружніх стосунків. Різновиди кохання.
26. Загальні принципи роботи.
27. Первинне інтерв'ю. Формулювання терапевтичних припущень.
28. Планування роботи. Контрактні домовленості. Вибір методів.
29. Робота з опором та психологічним захистом. Терапевтичний альянс. Терапевтичні границі.
30. Життєвий цикл сім'ї. Дошлюбне консультування. Робота з парою на етапі очікування дитини.
31. Робота з подружжям у кризових ситуаціях. Процеси сепарації у подружніх стосунках. Розлучення та розставання.
32. Залежність та співзалежність. Партнерство та психосоматика. Психотерапія сексуальних розладів. Жертовність та насильство в сім'ї. Робота з гнівом.
33. Депресивні та тривожні розлади у подружніх стосунках. Робота, діти, батьки, релігія та їх вплив на шлюбні стосунки.
34. Вивчення психологічної сумісності. Діагностика рівня задоволеності подружніми стосунками. Схема психологічного аналізу сім'ї. Геносоціограма. Карта сім'ї.
35. Процесуальні техніки. Використання психологічного діагнозу в консультативній та терапевтичній роботі.
36. Стадії взаємодії та динаміка розвитку стосунків у парі. Робота з парою в психоаналітичному підході. Транзакційний аналіз у роботі з подружжям.
37. Ресурси позитивної психотерапії в подружньому консультуванні. Рольовий підхід. Психодрама подружніх стосунків.
38. Активне слухання у роботі з парою. Техніки впливу. Соціометричні техніки. Структурні техніки. Поведінкові техніки. Техніки, що базуються на використанні уяви. Фантазії та образи. Парадоксальні техніки. Циркулярне інтерв'ю. Прояснення цінностей. Роль сновидінь в подружньому консультуванні. Техніки прийняття рішення

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

Умовою допуску до ПМР та заліку є виконання всіх обов'язкових видів робіт, передбачених програмою курсу.

I. Тестові завдання (максимальна кількість балів – 20).

Приклади тестового завдання:

Оберіть один із запропонованих варіантів відповіді

2. У роботі з дітьми дошкільного віку психолог не використовує методи:

а) ігрові; б) малюнок; в) рефлексивна бесіда г) моделювання ситуацій.

II. Теоретичні завдання (оцінюються від 0 до 30 балів).

Максимальна кількість балів – 30.

1. Ігри у діагностичній та розвивальній роботі: вимоги до поведінки психолога, відмінності на різних етапах терапевтичної роботи.
2. Розвиваючі і терапевтичні ігри: види, функції, сфери застосування, діагностичні можливості. Використання пісочниці у роботі з дітьми.
3. Терапевтичні метафори та казки: психологічний зміст, тематика, вимоги до застосування, методичні прийоми
4. Рисункові техніки: етапи аналізу малюнка як шлях до усвідомлення дитиною самої себе.
5. Специфіка застосування арт-терапевтичних методів у роботі з дітьми: колаж, робота з глиною
6. Процес розвивально-корекційної роботи з дітьми: налагодження контакту, процесуальна діагностика, етап розвивального впливу, закінчення
7. Форми та правила спілкування з дітьми.
8. Формування довіри у психологічній роботі з дітьми: вікові особливості.
9. Загальні техніки розвивально-корекційної роботи
10. Специфічні випадки роботи
11. Типологія психологічних синдромів розвитку у дошкільному та молодшому шкільному віці: проблеми навчальної діяльності молодших школярів; емоційні проблеми (страх темряви, агресивність); проблеми соціального розвитку (гіперсоціальність, соціальна дезорієнтація і дезадаптація, сімейна, групова ізоляція).
12. Типологія психологічних синдромів розвитку у дошкільному та молодшому шкільному віці: розлади контролю за поведінкою (ГРДВ); соматогенні розлади (енурез); поведінка дитини як відображення сімейної історії (розлучення батьків, позиція у стосунках із сиблінгами, руйнування структури сім'ї).
13. Співвіднесення карг з особливостями розвитку: види запитів, форми роботи.
14. Загальновікові та загальнопедагогічні рекомендації [2; 3].
15. Психологічний зміст та терапевтичні можливості окремих методів розвивально-корекційної роботи:
16. Терапевтичні метафори та казки: психологічний зміст, тематика методичні основи та вимоги до застосування, методичні прийоми

17. Специфіка застосування арт-терапевтичних методів у роботі з дітьми: колаж, робота з глиною
18. Використання групових методів у роботі з проблемами підготовки та адаптації до школи, корекції ознак особистісних розладів
19. Психокорекційна робота з комплексними порушеннями (затримка, викривлення,
20. Особливості розвитку жіночої та чоловічої моделей партнерства. Критерії ефективного партнерства.
21. Типи подружніх стосунків. Різновиди кохання.
22. Загальні принципи роботи.
23. Первинне інтерв'ю. Формулювання терапевтичних припущень.
24. Планування роботи. Контрактні домовленості. Вибір методів.
25. Робота з опорою та психологічним захистом. Терапевтичний альянс. Терапевтичні границі.
26. Життєвий цикл сім'ї. Дошлюбне консультування. Робота з парою на етапі очікування дитини.
27. Робота з подружжям у кризових ситуаціях. Процеси сепарації у подружніх стосунках. Розлучення та розставання.
28. Залежність та співзалежність. Партнерство та психосоматика. Психотерапія сексуальних розладів. Жертовність та насильство в сім'ї. Робота з гнівом.
29. Депресивні та тривожні розлади у подружніх стосунках. Робота, діти, батьки, релігія та їх вплив на шлюбні стосунки.
30. Вивчення психологічної сумісності. Діагностика рівня задоволеності подружніми стосунками. Схема психологічного аналізу сім'ї. Геносоціограма. Карта сім'ї.
31. Процесуальні техніки. Використання психологічного діагнозу в консультативній та терапевтичній роботі.
32. Стадії взаємодії та динаміка розвитку стосунків у парі. Робота з парою в психоаналітичному підході. Транзакційний аналіз у роботі з подружжям.
33. Ресурси позитивної психотерапії в подружньому консультуванні. Рольовий підхід. Психодрама подружніх стосунків.
34. Активне слухання у роботі з парою. Техніки впливу. Соціометричні техніки. Структурні техніки. Поведінкові техніки. Техніки, що базуються на використанні уяви. Фантазії та образи. Парадоксальні техніки. Циркулярне інтерв'ю. Прояснення цінностей. Роль сновидінь в подружньому консультуванні. Техніки прийняття рішення

III. Професійно-орієнтовані завдання (оцінюються від 0 до 50 балів)

Максимальна кількість балів – 50.

Практична частина (**ПСИХОЛОГІЧНА РОБОТА З ДИТИНОЮ**)

(**вибрати одне з 2х-)**):

I. Розробити та провести фрагмент **розвивального** заняття з дитиною (10-15 хвилин). Структура заняття:

- Привітання, налагодження контакту з дитиною

- Налаштування на роботу (переключення від повсякденного життя; можливе як рухові вправи).
- Основна частина – вправи на досягнення поставленої мети: когнітивний, афективний розвиток, самоусвідомлення, формування навичок ефективної поведінки (комунікативності, впевненої поведінки).
- Підведення підсумків (рефлексія досягнень), релаксаційна вправа.
- Прощання.

Форма звіту: Конспект розвивального заняття

Тема

Мета

Місце в системі розвивальної (корекційної) роботи

Завдання (поетапно)

Форма роботи	Методи та техніки	Час	Матеріали

II. Розробити та провести фрагмент та діагностичного заняття з дитиною (10-15 хвилин). Структура заняття:

- Привітання, налагодження контакту з дитиною
- Налаштування на роботу (переключення від повсякденного життя; можливе як рухові вправи).
- Основна частина – процесуальна діагностика особливостей розвитку.
- Підведення підсумків (рефлексія досягнень), релаксаційна вправа.
- Прощання.

Форма звіту: Конспект діагностичного заняття

Тема

Мета

Місце в системі розвивальної (корекційної) роботи

Завдання (поетапно)

Форма роботи	Методи та техніки	Час	Матеріали

Практична частина (ПСИХОЛОГІЧНА РОБОТА З ПОДРУЖЖЯМ)

Знайти фрагменти телепередач, кінофільмів, де демонструється психологічна робота з подружжям. Проаналізувати обраний фрагмент на предмет запиту клієнтів, цілей роботи, обраного підходу та підібраних психологом технік.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПМКР ТА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Вид завдання	Оцінка	Вимоги до знань та умінь студентів
Тестове	1 бал	Правильна відповідь на тестове завдання.
	0 балів	Неправильна відповідь на тестове завдання.
<i>Максимальна кількість балів</i>	20 балів	
Теоретичне	0-9 балів	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь містить стилістичні та граматичні помилки.
	10-16 балів	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь стилістично правильна, містить незначні граматичні помилки.
	17-23 бали	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями обґрунтуванні окремих теоретичних положень; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
	24-30 балів	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
<i>Максимальна кількість балів</i>	30 балів	

Професійно-орієнтоване	50-46 балів	<ul style="list-style-type: none"> Здійснено категоріально-термінологічне до визначення проблеми (представлено основні категорії, що описують проблему, зроблено припущення щодо причин виникнення проблеми). Здійснено аналіз власного досвіду у виконанні подібних завдань та підібрано літературу для розв'язання проблеми. Процедура проведення дослідження дотримана. Дослідження проведене (змодельовано) правильно, без помилок. Є протокол дослідження, заповнений власноруч дослідником. Протокол дослідження детальний, у ньому описано усі необхідні показники. Вказана інформація про досліджуваного. Кількісна та якісна обробка результатів виконана правильно та за усіма показниками. Зроблено інтерпретацію результатів. Інтерпретація містить узагальнену характеристику досліджуваного явища, описуються можливі причини такого результату, визначено основний синдром. Є розроблений план та конспект проведення консультативної або корекційної роботи. Робота написана стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів.
	45-38 бали	<ul style="list-style-type: none"> Здійснено категоріально-термінологічне до визначення проблеми (перераховано основні поняття, зроблено припущення щодо причин виникнення проблеми). Здійснено аналіз власного досвіду у виконанні подібних завдань та підібрано основну літературу для розв'язання проблеми. Процедура проведення дослідження в цілому дотримана, дослідження проведене правильно, без помилок. Є протокол дослідження, заповнений власноруч дослідником. Кількісна та якісна обробка результатів виконана правильно та за усіма показниками. Зроблено інтерпретацію результатів. Інтерпретація містить узагальнену характеристику досліджуваного явища, визначено основний психологічний синдром. Є окремі частини плану або конспекту проведення консультативної або корекційної

		<p>роботи.</p> <ul style="list-style-type: none"> Звіт написаний стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів.
	30-37 балів	<ul style="list-style-type: none"> Здійснено категоріально-термінологічне до визначення проблеми (представлено основні категорії, що описують проблему, проте відсутні припущення щодо причин виникнення проблеми). Здійснено аналіз власного досвіду у виконанні подібних завдань та вказана література є довідковою. Процедура проведення дослідження дотримана. Є помилки у процедурі, які не вплинули на результати. Є поверховий протокол дослідження (при потребі), заповнений власноруч дослідником. Вказана інформація про досліджуваного. Кількісна та якісна обробка результатів виконана правильно, але поверхово. Зроблено інтерпретацію результатів. Інтерпретація містить характеристику досліджуваного явища, визначено основні психологічні симптоми, однак не вказано синдром. У звіті є незначні стилістичні та граматичні помилки.
	0-29 балів	Є помилки у процедурі проведення дослідження, які вплинули на результат.
Максимальна кількість балів	50 балів	
Всього	100 балів	

